

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่ต้องเก็บค่าใช่จ่าย ดังนั้น ระบบการศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน การเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการมากกว่าในอดีต ทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบใหม่ (สมศักดิ์ สิ้นธุ์ระเวชญ์, 2541 : 31)

นอกจากนี้ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ดังที่ปรากฏอยู่ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเองมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ทำให้เด็กไทยเป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุขจะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคมไทยโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 18)

การจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญยิ่งในการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร การจัดการศึกษามุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคม ซึ่งเป็นการตอบสนองความมุ่งหวังที่จะได้เห็นภาพผู้เรียนที่พึงประสงค์เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจรรณญาณที่ดี เป็นคนมีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1-2)

สำหรับโรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติในหลักการโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน (Lab School) ให้มีอำเภอหรือกิ่งอำเภอละ 1 โรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา (โรงเรียนขยายโอกาส) และระดับมัธยมศึกษา(สังกัดกรมสามัญเดิม) ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในท้องถิ่น โดยจะประเมินสภาพจริงของแต่ละโรงเรียนก่อนการพัฒนา รวมทั้งสิ้น 921 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้จัดเขตบริการ 5 อำเภอ ในความรับผิดชอบตามเกณฑ์การคัดเลือกของกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วย 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนพระบางวิทยา โรงเรียนเก้าเลี้ยววิทยา โรงเรียนโกรกพระ โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ และโรงเรียนพยุหะพิทยาคม ในภาพรวมโรงเรียนในฝันจากสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพในเชิงปริมาณพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 40 ด้านการมีทักษะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ร้อยละ 31 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ร้อยละ 35 จึงต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนในฝัน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. 2546 : 20)

จะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีความมั่นคงในอาชีพที่ตนปฏิบัติ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาครู และสร้างรูปแบบการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อจะนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครูโรงเรียนในฝันให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อเป็นผลดีต่อการศึกษาต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาปัญหาการพัฒนาครูและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามมาตรฐานที่ 22 มี 10 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 24 มี 6 ตัวบ่งชี้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 175 คน ได้มาจากการสุ่มโดยใช้ตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543 : 75)

ช่วงที่ 2

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ปัญหาการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2. รูปแบบการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานที่ 22 และมาตรฐานที่ 24

การพัฒนา หมายถึง แนวทางวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาปัจจัยที่มีอิทธิพลในตัวเองซึ่งตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนในฝัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

ครู หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอน โรงเรียนในฝันตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่เป็นตัวแทนจากชุมชน โดยได้รับการคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในฝัน ปีการศึกษา 2547

มาตรฐานที่ 22 หมายถึง ข้อกำหนดให้ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 24 หมายถึง ข้อกำหนดให้ครูต้องมีคุณวุฒิ และความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอดำเนินการ ก.ค. กำหนด มี 6 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานการประกันคุณภาพ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในฝันให้มีมาตรฐานตามบทบัญญัติในหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โรงเรียนในฝัน หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นโดยมุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ โรงเรียนพระบางวิทยา โรงเรียนแก้วเสี้ยววิทยา โรงเรียนโกรกพระ โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ และโรงเรียนพยุหะพิทยาคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 หมายถึง สำนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอแก้วเสี้ยว อำเภอโกรกพระ อำเภอชุมแสง และอำเภอพยุหะคีรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ดังนี้

1. ได้ทราบปัญหาการพัฒนาคูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ระดับชั้นพื้นฐานในโรงเรียน

2. ได้รูปแบบการพัฒนาคูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคู โรงเรียนในฝัน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีสัมฤทธิผลดีขึ้น